

Krzysztof Makowski

DOBÓR

OCZYSZCZAJĄCEGO SPRZĘTU

OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO

Z WYKORZYSTANIEM

RZECZYWISTEGO WSKAZNIKA OCHRONY

WYTYCZNE

Krzysztof Makowski

**DOBÓR OCZYSZCZAJĄCEGO SPRZĘTU
OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO
Z WYKORZYSTANIEM
RZECZYWISTEGO WSKAŹNIKA OCHRONY**

Wytyczne

Warszawa 2021

CIOP **PIB**

Opracowano na podstawie wyników V etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”, finansowanego w zakresie zadań służb państwowych ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – zadanie nr 2.SP.19 pt. Opracowanie aplikacji mobilnej wspomagającej prawidłowe dopasowanie półmasek do indywidualnych wymiarów twarzy użytkownika, a wydano w ramach zadania nr 4.SP.28 pt. Opracowywanie i wydawanie specjalistycznych wydawnictw oraz materiałów szkoleniowych i upowszechniających wiedzę z dziedziny bezpieczeństwa, higieny pracy i ergonomii.

Koordinator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Autor

mgr Krzysztof Makowski – Zakład Ochron Osobistych,
Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Projekt okładki i opracowanie graficzne:

Jolanta Maj

© Copyright by Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Warszawa 2021

CIOP **PIB**

Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy
ul. Czerniakowska 16, 00-701 Warszawa
tel: +48 623 36 98, www.ciop.pl

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE	5
KLASYFIKACJA SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO	6
KIEDY ZASTOSOWAĆ OCZYSZCZAJĄCY SPRZĘT OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO	7
DOPASOWANIE SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO	9
DEFINICJE WSKAŹNIKÓW OCHRONY.....	10
DOBÓR KLASY OCHRONY SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO	11
WYKORZYSTANIE RZECZYWISTEGO WSKAŹNIKA OCHRONY PODCZAS DOBORU SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO (SOUO)	14
APLIKACJA „Size 4 Face”	17
Dokumenty normatywne.....	20

INFORMACJE OGÓLNE

Wszystkie środki ochrony indywidualnej, w tym sprzęt ochrony układu oddechowego (SOUO), powinny:

- być odpowiednie do istniejącego zagrożenia i nie powinny powodować zwiększenia zagrożenia,
- odpowiadać warunkom panującym na danym stanowisku pracy,
- odpowiadać wymaganiom ergonomicznym z uwzględnieniem stanu zdrowia pracownika,
- być dopasowane do użytkownika po każdym niezbędnym wyregulowaniu.

Przy doborze sprzętu ochrony układu oddechowego niezbędny jest udział pracowników i (lub) ich przedstawicieli w konsultacjach dotyczących:

- warunków panujących na danym stanowisku pracy,
- organizacji czynności zawodowych,
- stanu zdrowia,
- wymagań ergonomicznych,
- możliwości dopasowania ochron pod względem rozmiaru,
- wymagań higienicznych,
- wymagań estetycznych.

O tematyce konsultacji powinien być poinformowany pracodawca lub służby BHP.

Aby dostarczyć wszelkich niezbędnych informacji pracownikom stosującym sprzęt ochrony układu oddechowego (SOUO), pracodawca powinien:

- zorganizować szkolenia i jeśli jest taka potrzeba pokazać używanie SOUO,
- informować, że SOUO musi być stosowany wyłącznie zgodnie z jego przeznaczeniem i **zgodnie z instrukcją użytkownika dostarczoną przez producenta,**
- upewnić się, że instrukcja użytkownika producenta jest w pełni zrozumiała dla pracowników,
- poinformować pracowników o sposobie przechowywania, czasie noszenia oraz ewentualnych wymianach i naprawach SOUO,
- zapewnić uzyskanie informacji zwrotnej od pracowników w zakresie wszelkich niedogodności w czasie pracy, związanych ze stosowaniem SOUO,
- informować o wszelkich podejmowanych działaniach dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia pracowników stosujących SOUO.

KLASYFIKACJA SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO

Rodzaj stosowanego sprzętu ochrony układu oddechowego wynika z właściwości atmosfery środowiska pracy.

W atmosferze środowiska pracy wyróżnia się dwie podstawowe grupy zagrożeń układu oddechowego:

- **zanieczyszczone powietrze** (występowanie szkodliwych substancji w postaci: cząstek, kropeł, gazów, par),
- **niedobór tlenu**.

Rodzaj zagrożeń determinuje sposób ochrony układu oddechowego. Dlatego wyróżnia się dwie metody ochrony:

- przez oczyszczenie powietrza (**sprzęt oczyszczający**),
- przez doprowadzenie powietrza lub tlenu ze źródła wolnego od zanieczyszczeń (**sprzęt izolujący**).

W sprzęcie oczyszczającym powietrze wdychane przepływa przez element oczyszczający, w którym są usuwane zanieczyszczenia. Ze względu na odmienne sposoby zatrzymywania substancji toksycznych występujących w postaci: cząstek stałych, ciekłych, par i gazów, stosowane są różne materiały filtrujące i pochłaniające. Wynika z tego sposób klasyfikacji tej grupy sprzętu, który dzieli się na:

sprzęt filtrujący – zapewnia ochronę przed aerozolami ze stałą i ciekłą fazą rozproszoną oraz aerozolami na bazie wody,

sprzęt pochłaniający – zapewnia ochronę przed gazami i parami,

sprzęt filtrująco-pochłaniający – zapewnia ochronę przed aerozolami, gazami i parami występującymi jednocześnie.

KIEDY ZASTOSOWAĆ OCZYSZCZAJĄCY SPRZĘT OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO

Sprzęt izolujący działa niezależnie od wartości parametrów otaczającej atmosfery.

Zastosowanie sprzętu oczyszczającego zależy od jednoczesnego spełnienia poniższych warunków:

1. Stężenie objętościowe tlenu $> 18\%$.
2. Stężenie szkodliwych aerozoli $< 500 \times \text{NDS}$.
3. Łączne stężenie gazów i/lub par $< \text{od } 1\% \text{ obj.}$

NIEDOBÓR TLENU

Przy zawartości tlenu poniżej **18% obj. n.p.m.** mogą wystąpić pierwsze efekty fizjologiczne będące skutkiem niedotlenienia organizmu.

Niedobór tlenu zagrażający życiu jest definiowany jako:

- **zawartość tlenu poniżej 12,5% przy ciśnieniu normalnym na poziomie morza,**
- **ciśnienie atmosferyczne poniżej 450 mm Hg, co jest równoważne wysokości 4270 m.n.p.m.**

Skutki niedoboru tlenu na funkcjonowanie organizmu człowieka są **takie same w obu wymienionych przypadkach.**

Przy rozpatrywaniu potrzeby wyposażenia pracowników w sprzęt ochrony układu oddechowego należy brać pod uwagę jednocześnie zarówno ilość tlenu w powietrzu, jak i jego ciśnienie cząstkowe.

Potencjalne sytuacje, w których może wystąpić niedobór tlenu:

- prace w przestrzeniach zamkniętych – zbiorniki, komory itp.,
- prace w przestrzeniach ograniczonych – tunele, kanały, studnie itp.,
- prace w pomieszczeniach bez wentylacji lub/i o ograniczonej kubaturze,
- prace w pomieszczeniach bez wentylacji, w których mogą równoległe zachodzić procesy spalania/utleniania zubożające atmosferę w ilość tlenu.

DOPASOWANIE SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO

W celu uzyskania optymalnej ochrony układu oddechowego, oprócz przeprowadzenia standardowej procedury doboru, uwzględniającej m.in. rodzaj i stężenia zanieczyszczeń w powietrzu, należy zapewnić aby część twarzowa była odpowiednio dopasowana do twarzy użytkownika. Ma to szczególne

znaczenie w sprzęcie podciśnieniowym wyposażonym w tzw. szczelnie dopasowane części twarzowe (maski, półmaski). Do tej grupy sprzętu zaliczany jest cały „tradycyjny” sprzęt oczyszczający w postaci: półmasek filtrujących, półmasek i masek kompletowanych z filtrami, pochłaniaczami czy też filtropochłaniaczami.

Podobnie jak linie papilarne, każdy człowiek ma niepowtarzalną twarz różniącą się rozmiarem, kształtem i wieloma cechami charakterystycznymi. Ponadto dochodzą aspekty związane z różnym pochodzeniem etnicznym, co w sumie daje bardzo ob-

szerny zbiór kształtów twarzy. Potwierdza to konieczność prowadzenia oceny dopasowania części twarzowej dla każdego użytkownika, w celu zapewniania wymaganego poziomu ochrony przed zanieczyszczeniami występującymi na stanowiskach pracy.

Pomocne w tym zakresie jest wyznaczenie wskaźnika ochrony, który informuje czy i na jakim poziomie zapewniona jest ochrona użytkownika sprzętu ochrony układu oddechowego.

Wskaźnik ochrony – PF (Protection Factor) jest definiowany jako stosunek stężenia zanieczyszczeń w otaczającej atmosferze do ich stężenia w powietrzu wdychanym przez użytkownika sprzętu ochrony układu oddechowego.

Podstawowym celem przeprowadzenia badania dopasowania i wyznaczenia wskaźnika ochrony sprzętu jest zidentyfikowanie, jaki model, kształt, rozmiar powinna mieć część twarzowa, aby jak najlepiej pasowała do kształtu twarzy użytkownika.

W trakcie wyznaczania wskaźnika ochrony jest również możliwe wykrycie ewentualnych problemów związanych z użytkowaniem sprzętu ochrony układu oddechowego przez pracownika, a także może się okazać konieczne przeprowadzenie szkolenia związanego z prawidłowym zakładaniem, dopasowaniem oraz wykończeniem podstawowego, podciśnieniowego testu szczelności. Podczas takiej oceny możliwe jest również zademonstrowanie pracownikom jak na skuteczność ochrony wpływają takie czynniki, jak: zarost, bokobrody, nieprawidłowe założenie elementów oczyszczających, uszkodzenie zaworu wydechowego itp.

DEFINICJE WSKAŹNIKÓW OCHRONY

Całkowity przeciek wewnętrzny – TIL (Total Inward Leakage)	przeciek atmosfery testowej pod część twarzową przez wszystkie możliwe nieszczelności, łącznie z penetracją elementu oczyszczającego, określony w standardowych warunkach.
Nominalny wskaźnik ochrony – NPF (Nominal Protection Factor)	wskaźnik obliczany na podstawie maksymalnej wartości procentowej całkowitego przecieku wewnętrznego dopuszczanego w odpowiednich Normach Europejskich dla danej klasy sprzętu ochrony układu oddechowego.
Rzeczywisty wskaźnik ochrony – WPF (Workplace Protection Factor)	wskaźnik wyznaczany na podstawie pomiarów stężenia zanieczyszczeń przeprowadzonych na stanowisku pracy i pod częścią twarzową w obecności rzeczywistych aerozoli, przy założeniu, że sprzęt ochrony układu oddechowego został założony poprawnie.
Wyznaczony wskaźnik ochrony – APF (Assign Protection Factor)	poziom ochrony układu oddechowego, którego można się spodziewać w warunkach rzeczywistych, a który osiągnąć jest w warunkach pracy przez 95% odpowiednio wyszkolonych i nadzorowanych użytkowników stosujących prawidłowo działający i prawidłowo dopasowany sprzęt ochrony układu oddechowego.

DOBÓR KLASY OCHRONY SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO

Wybór sprzętu ochrony układu oddechowego zależy od relacji, w jakiej pozostaje stężenie zapylenia danego środowiska pracy do jego dopuszczalnych wartości. Musi być przy tym spełniony następujący warunek: ilość zanieczyszczeń w powietrzu oddechowym (wdychanym) nie może przekroczyć wartości NDS. Im większe jest przekroczenie dopuszczalnych wartości granicznych, tym ochrona powinna charakteryzować się lepszą skutecznością, a zatem mieć większą wartość wskaźnika ochrony.

Pomocny w doborze odpowiedniej klasy ochronnej sprzętu ochrony układu oddechowego jest **wyznaczony wskaźnik ochrony (APF)**.

Klasa ochronna sprzętu powinna być tak dobrana, aby pod częścią twarzą obniżyć stężenie substancji szkodliwych do wartości mniejszej od NDS.

Kolejnym krokiem jest wyznaczenie wartości **minimalnego wskaźnika ochrony (MPF)**¹ w następujący sposób:

MPF =

maksymalne oznaczone stężenie zanieczyszczenia środowiska zewnętrznego zgodnie z obowiązującą metodyką²

---

maksymalne akceptowalne stężenie zanieczyszczenia powietrza wdychanego (**NDS**)²

¹ MPF – Minimum Protection Factor.

² Patrz: Czynniki szkodliwe w środowisku pracy. Wartości dopuszczalne 2020, Warszawa, CIOP-PIB 2020.

Po obliczeniu minimalnej wartości wskaźnika ochrony użytkownik powinien dokonać wyboru rodzaju i klasy sprzętu ochrony układu oddechowego, tak aby sprzęt ten charakteryzował się wyznaczonym wskaźnikiem ochrony o większej wartości (tabela 1).

APF > MPF

Tabela 1. Wartości TIL, NPF i APF dla poszczególnych typów oczyszczającego sprzętu ochrony układu oddechowego

Typ sprzętu ochrony układu oddechowego	Klasa ochrony	Maksymalny całkowity przeciek wewnętrzny, TIL [%]	Nominalny wskaźnik Ochrony NPF	Wyznaczony wskaźnik ochrony APF ¹
Półmaska filtrująca	1	25	4	4
	2	8	12	10
	3	5	20	10
Półmaska filtrującopochłaniająca z zaworami	1	25	4	4
	2	8	12	10
	3	5	20	20
Półmaski lub ćwierćmaski skompletowane z elementami oczyszczającymi	1	25	4	4
	2	8	12	10
	3	5	20	20
Maski (wszystkie klasy) skompletowane z elementami oczyszczającymi	1	20	5	5
	2	6	17	15
	3	0,05	1000	400
Sprzęt oczyszczający z wymuszonym przepływem powietrza	1	10,0	10	10
	2	5,0	20	20
	3	0,2	500	100
Sprzęt oczyszczający ze wspomaganym przepływem powietrza	1	5,00	20	10
	2	1,00	100	50
	3	0,05	2000	500

1. Wskaźniki rekomendowane na podstawie wyników badań uzyskanych w ramach zadania nr 03.A.05 pt. Wytyczne do wyznaczania rzeczywistego wskaźnika ochrony na stanowiskach pracy dla różnych typów sprzętu ochrony układu oddechowego realizowanego przez CIOP-PIB oraz Przewodnika EN 529:2005.

PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA WYZNACZONEGO WSKAŹNIKA OCHRONY

Przykłady sposobów postępowania dla określonego środowiska pracy przedstawiono poniżej.

Przykład 1:

- wartość NDS pyłu wynosi 3 mg/m^3 ,
- maksymalne stężenie pyłu wyznaczone w ciągu jednej zmiany roboczej wynosi 18 mg/m^3 ,
- minimalny wskaźnik ochrony **MPF ma wartość 6**.

Odpowiedni do tych warunków jest zatem na przykład sprzęt filtrujący w postaci półmasek filtrujących klasy P2 lub półmasek z filtrami klasy P2, dla których wyznaczony wskaźnik ochrony **APF ma wartość 10**.

Przykład 2:

- wartość NDS pyłu wynosi $0,2 \text{ mg/m}^3$,
- maksymalne stężenie pyłu wyznaczone w ciągu jednej zmiany roboczej wynosi 3 mg/m^3 ,
- minimalny wskaźnik ochrony **MPF ma wartość 15**.

Odpowiedni do tych warunków jest zatem na przykład sprzęt filtrujący w postaci półmasek z filtrami klasy P3 lub sprzęt z wymuszonym przepływem powietrza klasy TH2, dla których wyznaczony wskaźnik ochrony **APF ma wartość 20**.

WYKORZYSTANIE RZECZYWISTEGO WSKAŹNIKA OCHRONY PODCZAS DOBORU SPRZĘTU OCHRONY UKŁADU ODDECHOWEGO (SOUO)

Jak wykazały badania prowadzone przez CIOP-PIB, **nawet do 20% osób może mieć źle dobrany sprzęt ochrony układu oddechowego** głównie ze względu na brak dopasowania kształtu części twarzowej do twarzy użytkownika.

Rozwiązaniem tego problemu jest **przeprowadzenie pomiarów rzeczywistego wskaźnika ochrony**.

W tym celu należy:

1 – przeprowadzić dobór SOUO zgodnie z ogólnymi zasadami doboru, tak aby wybrany sprzęt charakteryzował się wyznaczonym wskaźnikiem ochrony odpowiednim do istniejących zagrożeń.

2 – przeprowadzić pomiary rzeczywistego wskaźnika ochrony dla konkretnej osoby, na konkretnym stanowisku pracy. W tym celu można skontaktować się z Pracownią Sprzętu Ochrony Układu Oddechowego CIOP-PIB w Łodzi – tel. 42 648 02 21, e-mail: jolyc@ciop.lodz.pl.

Wyznaczenie rzeczywistego wskaźnika ochrony gwarantuje poprawnie przeprowadzony dobór sprzętu ochrony układu oddechowego, co jest niezbędne do zapewnienia pełnego bezpieczeństwa pracownikowi na danym stanowisku pracy.

Każdorazowo przed użyciem sprzętu ochrony układu oddechowego, niezależnie od jego typu, należy sprawdzić:

- czy SOUO nie jest uszkodzony,
- czy nie są uszkodzone zawory oddechowe,
- czy taśmy nagłowia umożliwiają szczelne dopasowanie,
- czy elementy oczyszczające są w dobrym stanie, tzn. czy nie jest uszkodzone opakowanie jednostkowe bądź obudowa, oraz czy oznaczenia odpowiadają zidentyfikowanemu zagrożeniu,
- czy nie została przekroczona data ważności sprzętu,
- dla sprzętu ze wspomaganiami lub z wymuszonym przepływem powietrza dodatkowo: stan naładowania baterii oraz, zgodnie z instrukcją producenta, osiągnięcie minimalnego objętościowego natężenia przepływu dostarczanego powietrza,
- dla sprzętu izolującego: szczelność systemu, zgodnie z odpowiednią instrukcją obsługi.

Szkolenie na stanowisku pracy, prowadzone przed użyciem sprzętu ochrony układu oddechowego, powinno zawierać informacje na temat m.in.:

- czynników niebezpiecznych lub szkodliwych występujących w środowisku pracy,
- konieczności stosowania środków ochrony układu oddechowego, ze wskazaniem skutków ich nie-stosowania,
- sposobu użytkowania sprzętu ochrony układu oddechowego, ze szczególnym uwzględnieniem czynności przygotowawczych, prawidłowego zakładania, dopasowania, sprawdzenia szczelności, ograniczeń w stosowaniu (np. czasowych),
- sposobu zdejmowania, przechowywania i konserwacji, częstotliwości wymiany na nowe egzemplarze sprzętu.

Sprzęt filtrujący tzw. „szczelnie dopasowany” (np. maski i półmaski) nie powinien być stosowany przez osoby mające zarost lub blizny. Uniemożliwia to prawidłowe dopasowanie części twarzowej.

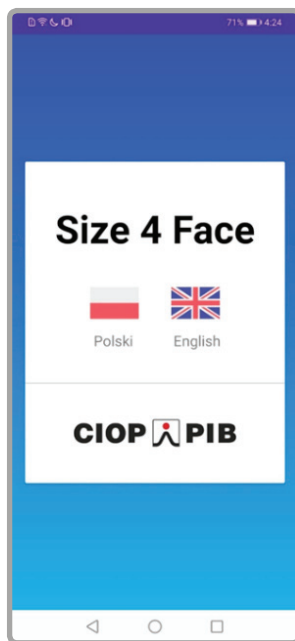
APLIKACJA „Size 4 Face”

Przy doborze odpowiedniego rozmiaru półmasksi można wykorzystać pomoc w postaci aplikacji mobilnej wspomagającej wymiarowanie twarzy użytkownika SOUO oraz prawidłowe dopasowanie półmasek do indywidualnych wymiarów twarzy.

Zastosowana technika pomiarowa twarzy z wykorzystaniem narzędzia 3D **ARCore** wymaga uruchomienia Aplikacji na urządzeniu mobilnym wyposażonym w:

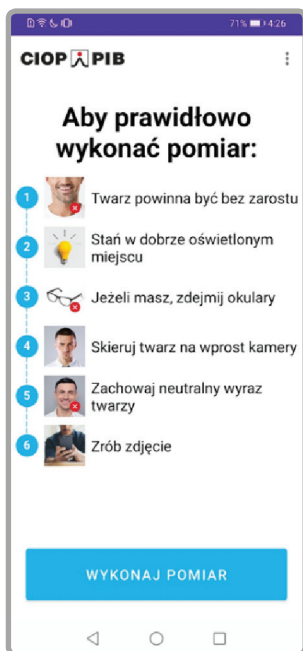
- system operacyjny **Android 8.0** lub wyższy,
- bibliotekę **OpenGL 3.0** lub wyższą,
- przednią kamerę.

Aplikacja przypisuje wymiary twarzy do jednego z pięciu rozmiarów zdefiniowanych w nowych normach serii ISO dla SOUO jako **mały, krótki/szeroki, średni, długi/wąski i duży**. Aplikacja działa w trybie offline, jest darmowa i nie zawiera reklam. Jest dostępna w języku polskim i angielskim.

Aplikacja ma wbudowane MENU, które zawiera:

- podstawowe informacje o aplikacji,
- instrukcję użytkownika,
- zasady doboru SOUO,
- podstawowe informacje dotyczące wskaźników ochrony,
- wskazówki dotyczące konserwacji SOUO,
- bazę danych półmasek.

W celu wykonania prawidłowego pomiaru użytkownik jest informowany na jakie elementy należy zwrócić szczególną uwagę. Kontur twarzy powinien być dobrze widoczny, użytkownik nie powinien mieć zarostu ani okularów. W trakcie pomiaru należy zachować neutralny wyraz twarzy. Zasady te są konieczne, aby nie nastąpiło zafałszowywanie wyniku pomiaru.

Aplikację można pobrać
ze sklepu Google Play.

Dokumenty normatywne

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy Rady 89/686/EWG (Tekst mający znaczenie dla EOG). OJ L 81. 31.3.2016, p. 51–98.
2. Dyrektywa Rady z dnia 30 listopada 1989 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników korzystających z wyposażenia ochronnego (trzecia dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG), OJ L 393. 30.12.1989, p. 18–28.
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. (Tekst jednolity Dz. U. 2003, Nr 169, poz. 1650; zm. Dz.U. 2007 nr 49 poz. 330; zm. Dz.U. 2008 nr 108, poz. 690; zm. Dz.U. 2011 nr 173, poz. 1034).
4. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2018 poz. 1286; zm. Dz. U. 2020 r. poz. 61; zm. Dz. U. 2021 poz. 325).
5. Kodeks pracy. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320).
6. PN-EN 12941:2002/A2:2010 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Oczyszczający sprzęt z wymuszonym przepływem powietrza wyposażony w hełm lub kaptur – Wymagania, badanie, znakowanie.
7. PN-EN 12942:2002/A2:2010 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Oczyszczający sprzęt ze wspomaganym przepływem powietrza wyposażony w maski, półmaski lub ćwierćmaski – Wymagania, badanie, znakowanie.

8. PN-EN 143:2021-07 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Filtry – Wymagania, badanie, znakowanie.
9. PN-EN 149+A1:2010 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Półmaski filtrujące – Wymagania, badanie, znakowanie.
10. PN-EN 14387:2021-7 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Pochłaniacze i filtropochłaniacze – Wymagania, badanie, znakowanie.
11. PN-EN 405+A1:2010 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Półmaski filtrujące lub filtrującopochłaniające z zaworami – Wymagania, badanie, znakowanie.
12. PN-EN 529:2009 Sprzęt ochrony układu oddechowego. Zalecenia dotyczące doboru, użycia, obsługi i konserwacji. Przewodnik.
13. ISO 16900-5:2016 Respiratory protective devices – Methods of test and test equipment – Part 5: Breathing machine, metabolic simulator, RPD headforms and torso, tools and verification tools.
14. ISO/TS 16976-2:2015 Respiratory protective devices – Human factors – Part 2: Anthropometrics.
15. Czynniki szkodliwe w środowisku pracy. Wartości dopuszczalne 2020. Red. M. Pośniak i J. Skowroń. Warszawa; CIOP-PIB 2020.

